

Υπόθεση C-435/23

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

13 Ιουλίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Okrazhen sad Smolyan (Βουλγαρία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

12 Ιουλίου 2023

Εκκαλούσα και εναγομένη:

Glavna direktsia «Granichna politsia» kam Ministerstvo na vatreshnite raboti

Εφεσίβλητος και ενάγων:

BO

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Η Glavna direktsia «Granichna politsia» kam Ministerstvo na vatreshnite raboti (Γενική Διεύθυνση «Συνοριακής Αστυνομίας» του Υπουργείου Εσωτερικών) έχει ασκήσει έφεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του Okrazhen sad Smolyan (εφετείου Smolyan, Βουλγαρία), κατά απόφασης του Rayonen sad Smolyan (περιφερειακού δικαστηρίου Smolyan, Βουλγαρία) της 7ης Μαρτίου 2023, με την οποία έγινε δεκτή αγωγή του BO, αστυνομικού υπαλλήλου της εν λόγω Διεύθυνσης, με αίτημα να υποχρεωθεί η Γενική Διεύθυνση να του καταβάλει τις οφειλόμενες αποδοχές για παρασχεθείσα νυκτερινή εργασία.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχουν το άρθρο 12, στοιχείο α', και η αιτιολογική σκέψη 8 της οδηγίας 2003/88/ΕΚ, καθώς και τα άρθρα 20 και 31 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση [εν προκειμένω, στο άρθρο 187 του *Zakon za ministerstvoto na vatreshnite raboti* (νόμου περί του Υπουργείου Εσωτερικών)] η οποία, μη επιτρέποντας το να εφαρμόζεται σε εργαζομένους του δημόσιου τομέα όπως οι αστυνομικοί και οι πυροσβέστες οι οποίοι παρέχουν εργασία σε βάρδιες και νυκτερινή εργασία (δημόσιοι υπάλληλοι κατά το άρθρο 142, παράγραφος 1, σημείο 1, του εν λόγω νόμου) η βραχύτερη διάρκεια της νυκτερινής εργασίας σε σχέση με την ημερήσια εργασία, η οποία προβλέπεται στη γενική νομοθεσία για τους εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα, συνεπάγεται διαφορετική μεταχείριση η οποία δεν σχετίζεται με νομίμως επιδιωκόμενο σκοπό και η οποία συνίσταται, ειδικότερα, στα εξής:

Μια κατηγορία εργαζομένων του δημόσιου τομέα που είναι επιφορτισμένη με ιδιαίτερος σημαντικά καθήκοντα διαφύλαξης της δημόσιας τάξης και προστασίας του κοινού (στην προκειμένη περίπτωση, οι αστυνομικοί και οι πυροσβέστες κατά το άρθρο 142, παράγραφος 1, σημείο 1, του νόμου για το Υπουργείο Εσωτερικών, οι οποίοι παρέχουν εργασία σε βάρδιες και νυκτερινή εργασία) υφίσταται δυσμενή μεταχείριση

α) τόσο σε σχέση με άλλη κατηγορία εργαζομένων του ίδιου δημόσιου τομέα, οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με τα ίδια καθήκοντα διαφύλαξης της δημόσιας τάξης και προστασίας του κοινού, αλλά δεν παρέχουν νυκτερινή εργασία στο πλαίσιο εργασίας σε βάρδιες (εν προκειμένω, των λοιπών δημοσίων υπαλλήλων κατά το άρθρο 142, παράγραφος 1, σημείο 1, του νόμου περί του Υπουργείου Εσωτερικών) και μολαταύτα λαμβάνουν τις ίδιες παροχές (π.χ. επίδομα αρχαιότητας, μεγαλύτερη άδεια μετ' αποδοχών, συνταξιοδότηση σε μικρότερη ηλικία, υψηλότερη αποζημίωση κατά την αποχώρηση από την υπηρεσία) με τους αστυνομικούς και τους πυροσβέστες που παρέχουν νυκτερινή εργασία στο πλαίσιο εργασίας σε βάρδιες,

β) όσο και σε σχέση με εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα που παρέχουν εργασία σε βάρδιες και νυκτερινή εργασία χωρίς να λαμβάνουν τις ίδιες παροχές, δεδομένου ότι δεν είναι επιφορτισμένοι με τα ίδια ιδιαίτερος σημαντικά καθήκοντα διαφύλαξης της δημόσιας τάξης και προστασίας του κοινού για τα οποία χορηγούνται οι παροχές αυτές σε μια ολόκληρη κατηγορία εργαζομένων του δημόσιου τομέα (όλους τους δημοσίους υπαλλήλους κατά το άρθρο 142, παράγραφος 1, σημείο 1, του νόμου περί του Υπουργείου Εσωτερικών);

2. Έχουν το άρθρο 12, στοιχείο α', και η αιτιολογική σκέψη 8 της οδηγίας 2003/88/ΕΚ, καθώς και τα άρθρα 20 και 31 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την έννοια ότι αντιτίθενται σε δεσμευτική εθνική νομολογία [όπως, εν προκειμένω, στην ερμηνευτική απόφαση αριθ. 1 της ολομέλειας του πολιτικού τμήματος του *Varhoven kasatsionen sad na Republika*

Bulgaria (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας), της 15ης Μαρτίου 2023, στο πλαίσιο της ερμηνευτικής υπόθεσης αριθ. 1/2020], της οποίας η εφαρμογή θα οδηγούσε σε αποτέλεσμα ασυμβίβαστο με το δίκαιο της Ένωσης, ήτοι στην περιγραφόμενη στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα διαφορετική μεταχείριση, η οποία δεν βασίζεται σε αντικειμενικό και εύλογο κριτήριο, δηλαδή δεν σχετίζεται με νομίμως επιδιωκόμενο σκοπό και δεν είναι ανάλογη προς τον σκοπό αυτόν;

Σχετικές διατάξεις και νομολογία του δικαίου της Ένωσης

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρα 20, 31 και 47

Οδηγία 2003/88/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας, αιτιολογικές σκέψεις 2, 4, 7, 8 και 10, καθώς και άρθρο 12, στοιχείο α΄

Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 24ης Φεβρουαρίου 2022, Glavna direktsia «Pozharna bezopasnost i zashtita na naselenieto» (C-262/20, EU:C:2022:117, στο εξής: απόφαση C-262/20), της 4ης Μαΐου 2023, Glavna direktsia «Pozharna bezopasnost i zashtita na naselenieto» (Νυκτερινή εργασία) (C-529/21 έως C-536/21 και C-732/21 έως C-738/21, EU:C:2023:374, στο εξής: απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-529/21 έως C-536/21 και C-732/21 έως C-738/21), της 5ης Οκτωβρίου 2010, Elchinov (C-173/09, EU:C:2010:581), της 8ης Νοεμβρίου 2016, Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:835), και της 30ής Ιουνίου 2022, Profi Credit Bulgaria (Αυτεπάγγελτος συμψηφισμός σε περίπτωση καταχρηστικής ρήτηρας) (C-170/21, EU:C:2022:518), καθώς και διάταξη της 17ης Ιανουαρίου 2023, TBI Bank (C-379/21, EU:C:2023:29)

Η εθνική νομοθεσία

Konstitutsia na Republika Bulgaria (Σύνταγμα της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας), άρθρο 16, άρθρο 48, παράγραφος 5, και άρθρο 116, παράγραφος 1

Kodeks na truda (εργατικός κώδικας), άρθρα 140, 152, 153, 261 και κεφάλαιο δεκαπέντε

Kodeks za sotsialno osiguruvane (κώδικας κοινωνικής ασφάλισης), άρθρο 69

Zakon za ministerstvoto na vatreshnite raboti (νόμος περί του Υπουργείου Εσωτερικών, στο εξής: νόμος MVR ή ZMVR), άρθρα 2, 142, 178, 179, 181, 183, 187, 188, 189, 190, 234, 238 κ.λπ.

Zakon za sadebnata vlast (νόμος περί οργάνωσης των δικαστηρίων), άρθρα 124 και 130

Zakon za chastnata ohranitelna deynost (νόμος περί ιδιωτικών επιχειρήσεων ασφάλειας), άρθρα 2 και 50

Naredbi na ministara na vatreshnite raboti za reda i organizatsiata i razpredelyaneto na rabotnoto vreme, za negovoto otchitane, za kompensiraneto na rabotata izvan redovnoto rabotno vreme, rezhima na dezhurstvo, vremeto za odih i pochivkite na darzhavnite sluzhiteli v Ministerstvoto na vatreshnite raboti (κανονιστικές αποφάσεις του Υπουργείου Εσωτερικών περί καθορισμού, οργάνωσης και κατανομής του χρόνου υπηρεσίας, περί αναγνώρισης του χρόνου υπηρεσίας, περί αντιστάθμισης της υπηρεσίας που υπερβαίνει τον κανονικό χρόνο υπηρεσίας, περί ρύθμισης των εφημεριών, περί ελεύθερου χρόνου και χρόνου ανάπαυσης των δημοσίων υπαλλήλων του Υπουργείου Εσωτερικών) – του 2014, του 2016, του 2020 και του 2022

Naredba za strukturata i organizatsiata na rabotnata zaplata (κανονιστική απόφαση περί διάρθρωσης και οργάνωσης των αποδοχών) του 2007 (στο εξής: κανονιστική απόφαση SORZ ή NSORZ), άρθρο 8 και άρθρο 9, παράγραφος 2

Varhoven kasatsionen sad ha Republika Bulgaria (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, στο εξής: VKS): ερμηνευτική απόφαση αριθ. 1 της ολομέλειας του πολιτικού τμήματος της 15ης Μαρτίου 2023 στην ερμηνευτική υπόθεση αριθ. 1/2020

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Ο ΒΟ είναι δημόσιος υπάλληλος κατά την έννοια του άρθρου 142, παράγραφος 1, σημείο 1, του ΖΜΒΡ· υπηρετεί στη Γενική Διεύθυνση «Συνοριακής Αστυνομίας» του Υπουργείου Εσωτερικών και εκτελεί καθήκοντα αρχηγού της αστυνομίας στο τμήμα συνοριακής αστυνομίας του Zlatograd.
- 2 Εκτελεί τα καθήκοντά του σε δωδεκάωρες βάρδιες, για τις οποίες λαμβάνει αμοιβή η οποία υπολογίζεται ανά χρονικές περιόδους. Το επίμαχο χρονικό διάστημα, από τις 11 Οκτωβρίου 2019 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2022, παρέσχε νυκτερινή εργασία διάρκειας 1 272 ωρών.
- 3 Ο ΒΟ υποστηρίζει ότι οι εν λόγω ώρες νυκτερινής εργασίας έπρεπε να είχαν μετατραπεί, στο πλαίσιο του υπολογισμού των αποδοχών του, σε ώρες ημερήσιας εργασίας, με την εφαρμογή ενός συντελεστή 1,143, όπως προβλέπεται για τους εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα. Επί του ζητήματος αυτού, η ειδική ρύθμιση του νόμου ΜΒΡ και των σχετικών εκτελεστικών κανονιστικών αποφάσεων που έχουν εκδοθεί μετά το 2014 περιέχει κενό δικαίου, το οποίο πρέπει να καλυφθεί με την επικουρική εφαρμογή της σχετικής διάταξης της γενικής εργατικής νομοθεσίας, ήτοι του άρθρου 9, παράγραφος 2, της NSORZ. Η διάταξη αυτή προβλέπει ότι, κατά τον υπολογισμό του συνολικού χρόνου εργασίας, οι ώρες νυκτερινής εργασίας μετατρέπονται σε ώρες ημερήσιας εργασίας, με την εφαρμογή ενός συντελεστή ο οποίος αντιστοιχεί στον λόγο μεταξύ της κανονικής

διάρκειας των ωρών ημερήσιας εργασίας και της κανονικής διάρκειας των ωρών νυκτερινής εργασίας.

- 4 Ως εκ τούτου, ο ΒΟ άσκησε αγωγή ενώπιον του Rayonen sad Smolyan (περιφερειακού δικαστηρίου Smolyan), ζητώντας, ειδικότερα, να υποχρεωθεί η Γενική Διεύθυνση «Συνοριακής Αστυνομίας» του Υπουργείου Εσωτερικών να του καταβάλει το ποσό των 1 886,10 βουλγαρικών λέβα (BGN), ήτοι τις μη καταβληθείσες αποδοχές για τη νυκτερινή εργασία που παρέσχε κατά το χρονικό διάστημα από 11 Οκτωβρίου 2019 έως 30 Σεπτεμβρίου 2022, πλέον των αναλογούντων τόκων.
- 5 Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δέχθηκε την αγωγή, κρίνοντας ότι, λόγω του ρυθμιστικού κενού στον νόμο, πρέπει να εφαρμοστεί επικουρικά το άρθρο 9, παράγραφος 2, της NSORZ, διότι ειδάλλως οι υπάλληλοι του Υπουργείου Εσωτερικών που παρέχουν νυκτερινή εργασία και εργασία σε βάρδιες θα υφίσταντο παράνομη διαφορετική μεταχείριση, τόσο σε σχέση με τους λοιπούς δημοσίους υπαλλήλους όσο και σε σχέση με τους συμβασιούχους υπαλλήλους και τους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα.
- 6 Η Γενική Διεύθυνση «Συνοριακής Αστυνομίας» άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 7 Στην έφεσή της, η Γενική Διεύθυνση ισχυρίζεται ότι δεν υφίσταται ρυθμιστικό κενό στον νόμο MVR. Ο νόμος αυτός δεν περιέχει νομική βάση για τη μετατροπή της νυκτερινής εργασίας σε ημερήσια εργασία, δεδομένου ότι για την ημερήσια εργασία έχει καθοριστεί η ίδια κανονική διάρκεια εργασίας όπως για τη νυκτερινή εργασία. Η διαφορά μεταξύ του ειδικού καθεστώτος που ισχύει για το Υπουργείο Εσωτερικών και της γενικής εργατικής νομοθεσίας έγκειται στη σημασία των σχέσεων με την κοινωνία τις οποίες προϋποθέτει η άσκηση των ειδικών καθηκόντων των αστυνομικών και των πυροσβεστών που υπάγονται στο Υπουργείο Εσωτερικών.
- 8 Λαμβανομένης υπόψη της ιδιαιτερότητας αυτής, δεν υφίσταται δυσμενής μεταχείριση. Μολονότι οι δημόσιοι υπάλληλοι του Υπουργείου Εσωτερικών εργάζονται υπό δυσμενέστερες συνθήκες και υπό αυστηρότερες απαιτήσεις από ό,τι οι συμβασιούχοι και οι εργαζόμενοι του ιδιωτικού τομέα, καθώς και οι λοιποί δημόσιοι υπάλληλοι, ωστόσο προβλέπονται για αυτούς ορισμένοι μηχανισμοί αντιστάθμισης, πρόσθετα υλικά κίνητρα και ηθικά πλεονεκτήματα, που δεν παρέχονται στους εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα ή στους συμβασιούχους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων του Υπουργείου Εσωτερικών, ούτε στους λοιπούς δημόσιους υπαλλήλους (π.χ. υψηλότερες αποδοχές και υψηλότερο επίπεδο κοινωνικής προστασίας με τη μορφή αποζημίωσης υπερωριών, περιόδων ανάπαυσης, αδειών και άλλων παροχών).

- 9 Στην έφεσή της, η Γενική Διεύθυνση ισχυρίζεται, επίσης, ότι η ερμηνεία αυτή συνάδει απολύτως με τα συμπεράσματα του Δικαστηρίου στην απόφαση C-262/20.
- 10 Στις προτάσεις που κατέθεσε προς αντίκρουση της έφεσης, ο ΒΟ εμμένει στην αιτίαση περί δυσμενούς διάκρισης. Υποστηρίζει ότι η εν τω μεταξύ εκδοθείσα ερμηνευτική απόφαση του VKS (στην ερμηνευτική υπόθεση αριθ. 1/2020) έρχεται σε αντίθεση με τα συμπεράσματα του Δικαστηρίου στην απόφαση C-262/20. Ζητεί να υποβληθεί αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αποφάσεως περί παραπομπής

- 11 Για περισσότερα από τρία έτη, τα βουλγαρικά περιφερειακά δικαστήρια επιλαμβάνονται, σε πρώτο βαθμό, εκατοντάδων αστικών αγωγών που ασκούνται από αστυνομικούς και πυροσβέστες οι οποίοι παρέχουν εργασία σε βάρδιες, με αίτημα να τους καταβληθεί από τις αρμόδιες διευθύνσεις του Υπουργείου Εσωτερικών επίδομα για την παρασχεθείσα νυκτερινή εργασία. Από τις αρχές του 2023 έως τις 12 Ιουλίου 2023, έχουν ασκηθεί από τους διαδίκους ενώπιον του περιφερειακού δικαστηρίου Smolyan ήδη 142 εφέσεις κατά αποφάσεων των περιφερειακών δικαστηρίων. Λαμβανομένης υπόψη της αξίας του αντικειμένου της διαφοράς, οι αποφάσεις του περιφερειακού δικαστηρίου είναι αμετάκλητες και δεν χωρεί αναίρεση κατά των αποφάσεων αυτών ενώπιον του VKS.
- 12 Επιληφθέν αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως την οποία υπέβαλε το Rayonen sad Lukovit (περιφερειακό δικαστήριο Lukovit, Βουλγαρία) σε παρόμοια υπόθεση (C-262/20), το Δικαστήριο έκρινε ότι η οδηγία 2003/88 δεν επιβάλλει τη θέσπιση εθνικής ρύθμισης η οποία να προβλέπει ότι η κανονική διάρκεια της νυκτερινής εργασίας εργαζομένων του δημόσιου τομέα όπως οι αστυνομικοί και οι πυροσβέστες είναι μικρότερη από την προβλεπόμενη για αυτούς κανονική διάρκεια της ημερήσιας εργασίας και ότι τα άρθρα 20 και 31 του Χάρτη δεν αντιτίθενται στο να μην εφαρμόζεται στους εργαζομένους του δημόσιου τομέα, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών και των πυροσβεστών, η κανονική διάρκεια της νυκτερινής εργασίας, η οποία στη νομοθεσία κράτους μέλους έχει καθοριστεί στις επτά ώρες για τους εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα, εάν η διαφορετική αυτή μεταχείριση βασίζεται σε αντικειμενικό και εύλογο κριτήριο, δηλαδή εφόσον σχετίζεται με νομίμως επιδιωκόμενο από την οικεία νομοθεσία σκοπό και είναι ανάλογη προς τον σκοπό αυτόν.
- 13 Λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, την ανωτέρω απόφαση του Δικαστηρίου, το VKS έκρινε, στην προαναφερθείσα ερμηνευτική απόφαση, ότι επί των αποδοχών νυκτερινής εργασίας του προσωπικού του Υπουργείου Εσωτερικών εφαρμόζονται μόνον ο ειδικός νόμος MVR και οι εκτελεστικές του νόμου αυτού πράξεις. Κατά τη θέσπιση του νόμου αυτού, ο νομοθέτης έλαβε υπόψη τις δυσμενείς συνέπειες της νυκτερινής εργασίας για το προσωπικό του Υπουργείου Εσωτερικών και προέβλεψε αντίστοιχους μηχανισμούς αντιστάθμισης, όπως επιδόματα αρχαιότητας, μεγαλύτερο χρονικό διάστημα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών,

αποζημίωση κατά την αποχώρηση από την υπηρεσία, ευνοϊκότερο καθεστώς αμοιβής υπερωριών, μη υποχρέωση καταβολής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, ευνοϊκότερους όρους για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων και άλλες παρόμοιες παροχές.

- 14 Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι στην πραγματικότητα δεν υφίσταται μηχανισμός αντιστάθμισης που να έχει θεσπιστεί ειδικά για την αποζημίωση των αστυνομικών και των πυροσβεστών που παρέχουν νυκτερινή εργασία λόγω της κατάρτησης του επιδόματος νυκτερινής εργασίας το οποίο τους χορηγούνταν πριν από το 2014 δυνάμει διατάξεων που προέβλεπαν την ίδια μέθοδο μετατροπής της νυκτερινής εργασίας σε ημερήσια όπως στην κανονιστική απόφαση SORZ. Όλοι οι μηχανισμοί αντιστάθμισης που μνημονεύθηκαν από το VKS υπήρχαν ήδη πριν από το 2014.
- 15 Μεταξύ των δημοσίων υπαλλήλων που μνημονεύονται στο άρθρο 142, παράγραφος 1, σημείο 1, του ZMVR, ήτοι των αστυνομικών και των πυροσβεστών, όπως ο ΒΟ, περιλαμβάνεται επίσης μεγάλος αριθμός δημοσίων υπαλλήλων οι οποίοι δεν παρέχουν εργασία σε βάρδιες και νυκτερινή εργασία. Πράγματι, από τα στοιχεία που έχει παράσχει το Υπουργείο Εσωτερικών στην υπό κρίση υπόθεση προκύπτει ότι, κατά τα έτη 2019, 2020, 2021 και 2022, το 65,20 % των πυροσβεστών και των αστυνομικών, κατά μέσο όρο, παρείχε εργασία σε βάρδιες και νυκτερινή εργασία, ενώ το 34,80 % όχι. Παράλληλα, από τα στοιχεία αυτά και από την ανάλυση της νομοθεσίας προκύπτει ότι οι προμνησθείσες παροχές χορηγούνται σε όλους τους δημόσιους υπαλλήλους κατά το άρθρο 142, παράγραφος 1, σημείο 1, του ZMVR και όχι μόνο σε όσους παρέχουν νυκτερινή εργασία. Ορισμένες από τις παροχές αυτές χορηγούνται επίσης στους δημόσιους υπαλλήλους που μνημονεύονται στο άρθρο 142, παράγραφος 1, σημείο 2, του ZMVR, ήτοι σε δημόσιους υπαλλήλους του Υπουργείου Εσωτερικών που δεν είναι αστυνομικοί ή πυροσβέστες, ενώ ορισμένες χορηγούνται μάλιστα σε όλο το προσωπικό του Υπουργείου Εσωτερικών, συμπεριλαμβανομένων όσων απασχολούνται με σύμβαση εργασίας.
- 16 Για τους ανωτέρω λόγους, οι περιγραφόμενες παροχές δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως «αντισταθμιστικοί μηχανισμοί» κατά την έννοια της ερμηνευτικής απόφασης του VKS, ούτε ως «άλλα μέτρα προστασίας» κατά την έννοια της σκέψης 51 της απόφασης C-262/20 του Δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, οι παροχές αυτές δεν απευθύνονται ειδικά στους δημόσιους υπαλλήλους που παρέχουν νυκτερινή εργασία στο πλαίσιο εργασίας σε βάρδιες, ούτε χορηγούνται λόγω της νυκτερινής εργασίας τους και ανάλογα με τη διάρκειά της, δηλαδή δεν συνδέονται άμεσα με τη φύση της νυκτερινής εργασίας.
- 17 Οι παροχές αυτές χορηγούνται σαφώς λόγω της ιδιαίτερης σημασίας των δραστηριοτήτων του Υπουργείου Εσωτερικών σύμφωνα με το άρθρο 2 του ZMVR (προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των πολιτών, καταπολέμηση του εγκλήματος, προστασία της εθνικής ασφάλειας, διαφύλαξη της δημόσιας τάξης και πρόληψη πυρκαγιών και προστασία του κοινού).

- 18 Ο λόγος για τον οποίο οι εργαζόμενοι που απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα δεν λαμβάνουν τις προαναφερθείσες παροχές έγκειται στο ότι δεν είναι επιφορτισμένοι με την άσκηση δραστηριοτήτων ιδιαίτερης κοινωνικής σημασίας, όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 2 του ZMVR, και όχι στο ότι οι παροχές αυτές συνιστούν αντιστάθμιση για τη νυκτερινή εργασία. Όταν παρέχουν νυκτερινή εργασία, οι εργαζόμενοι του ιδιωτικού τομέα λαμβάνουν αμοιβή για τη νυκτερινή εργασία τους, η οποία υπολογίζεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία της κανονιστικής απόφασης SORZ, δηλαδή με μετατροπή των ωρών νυκτερινής εργασίας σε ώρες ημερήσιας εργασίας, με την εφαρμογή ενός συντελεστή 1,143, καθώς και επίδομα νυκτερινής εργασίας.
- 19 Εν συνόψει, διαπιστώνεται ότι οι αστυνομικοί και οι πυροσβέστες που παρέχουν εργασία σε βάρδιες και νυκτερινή εργασία λαμβάνουν παροχές οι οποίες χορηγούνται επίσης σε εργαζομένους που δεν παρέχουν εργασία σε βάρδιες και νυκτερινή εργασία. Οι παροχές αυτές δεν τους χορηγούνται λόγω της νυκτερινής εργασίας τους, αλλά λόγω των ιδιαίτερων καθηκόντων τους ως θεματοφυλάκων των δικαιωμάτων και ελευθεριών των πολιτών, καθώς και της δημόσιας τάξης και ασφάλειας. Ταυτόχρονα, οι αστυνομικοί και οι πυροσβέστες, όπως ο ενάγων της κύριας δίκης, δεν μπορούν να τύχουν της εφαρμογής της μεθοδολογίας της κανονιστικής απόφασης SORZ, η οποία εφαρμόζεται για τους εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα, οι οποίοι όμως δεν δικαιούνται τις παροχές του νόμου MVR, επειδή δεν είναι επιφορτισμένοι με τα ειδικά καθήκοντα που προβλέπονται στον εν λόγω νόμο.
- 20 Επομένως, δεν υφίσταται επί του παρόντος καμία άλλη δυνατότητα κατάλληλης αντιστάθμισης του φόρτου που συνεπάγεται η νυκτερινή εργασία για τον ενάγοντα και τους άλλους αστυνομικούς και πυροσβέστες οι οποίοι, όπως ο ίδιος, παρέχουν εργασία σε βάρδιες και νυκτερινή εργασία, πέραν της εφαρμογής της μεθοδολογίας της κανονιστικής απόφασης SORZ, η οποία ωστόσο δεν επιτρέπεται βάσει του νόμου και της ερμηνευτικής απόφασης του VKS.
- 21 Στη σκέψη 63 της απόφασης στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-529/21 έως C-536 και C-732/21 έως C-738/21, το Δικαστήριο έκρινε ότι στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να κρίνει αν η ενδεχόμενη διαφορετική μεταχείριση βασίζεται σε αντικειμενικό και εύλογο κριτήριο, δηλαδή αν σχετίζεται με νομίμως επιδιωκόμενο από την οικεία νομοθεσία σκοπό, και αν είναι ανάλογη προς τον σκοπό αυτόν.
- 22 Βάσει της εξέτασης που διενεργήθηκε στην υπό κρίση υπόθεση, το αιτούν δικαστήριο είναι πεπεισμένο ότι το γεγονός ότι δεν περιλαμβάνεται στον νόμο MVR και στις σχετικές κανονιστικές αποφάσεις –συμπεριλαμβανομένης της νυν ισχύουσας κανονιστικής απόφασης του 2022– ρητή ρύθμιση σχετικά με τη μικρότερη διάρκεια της νυκτερινής εργασίας σε σχέση με την ημερήσια εργασία οφείλεται, στην πραγματικότητα, στην ανάγκη εξοικονόμησης σημαντικών οικονομικών πόρων.

- 23 Τούτο διότι η πλειονότητα των αστυνομικών και των πυροσβεστών παρέχει εργασία σε βάρδιες και νυκτερινή εργασία (με βάση τα στοιχεία του Υπουργείου, κατά μέσο όρο, το 65,20 % κατά τα έτη 2019, 2020, 2021 και 2022) και το ίδιο ισχύει όχι μόνον για τους αστυνομικούς και τους πυροσβέστες που παρέχουν εργασία σε βάρδιες και νυκτερινή εργασία, αλλά, για παράδειγμα, και για τους παρέχοντες εργασία σε βάρδιες και νυκτερινή εργασία δημοσίους υπαλλήλους που υπηρετούν στη Γενική Διεύθυνση «Φύλαξης» του Υπουργείου Δικαιοσύνης και στη Γενική Διεύθυνση «Σωφρονισμού». Όπως επισημάνθηκε στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως του Rayonen sad Lukovit (περιφερειακού δικαστηρίου Lukovit) (C-262/20), ήδη στην αιτιολογική έκθεση του Υπουργείου Εσωτερικών σχετικά με την έκδοση της κανονιστικής απόφασης του 2016 επισημαινόταν ότι τυχόν αποδοχή της πρότασης των συνδικαλιστικών οργανώσεων σχετικά με τη νυκτερινή εργασία θα απαιτούσε πρόσθετους οικονομικούς πόρους οι οποίοι, υπολογιζόμενοι με βάση τα στοιχεία του Ιουλίου 2016, θα ανέρχονταν σε 18.324.000 βουλγαρικά λέβα (BGN) ετησίως.
- 24 Στην αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου για την τροποποίηση του νόμου MVR του 2020, με την οποία καθορίστηκε ότι η κανονική διάρκεια της ημερήσιας και της νυκτερινής εργασίας που παρέχεται από αστυνομικούς και πυροσβέστες είναι η ίδια, αναφέρεται ότι ο επιδιωκόμενος σκοπός συνίσταται «στη διασφάλιση της ομοιόμορφης εφαρμογής της νομοθεσίας, στη ρύθμιση της νυκτερινής εργασίας και στην κάλυψη του ρυθμιστικού κενού στον ειδικό νόμο». Με άλλα λόγια, αφορμή για την τροποποίηση αποτέλεσε, μεταξύ άλλων, η νομολογία των εθνικών δικαστηρίων τα οποία εκτιμούν ότι ο νόμος MVR περιέχει ρυθμιστικό κενό και τα οποία, ως εκ τούτου, εφαρμόζουν κατ' αναλογία την κανονιστική απόφαση SORZ για την επίλυση των διαφορών που είναι παρόμοιες με τη διαφορά της υπό κρίση υπόθεσης και δέχονται τις οικείες αγωγές.
- 25 Βάσει της απόφασης του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-262/20, τέτοιοι λόγοι, όπως, μεταξύ άλλων, η εξοικονόμηση οικονομικών πόρων, δεν μπορούν να προβληθούν ως επιχείρημα υπέρ της διαφορετικής μεταχείρισης και δεν φαίνεται να απηχούν νομίμως επιδιωκόμενο σκοπό ο οποίος θα μπορούσε να δικαιολογήσει τέτοια διαφορετική μεταχείριση.
- 26 Στη σκέψη 79 της απόφασης C-262/20 επισημαίνεται ότι το εθνικό δικαστήριο οφείλει να ερμηνεύει το εθνικό δίκαιο υπό το πρίσμα του γράμματος και του σκοπού της επίμαχης διάταξης του πρωτογενούς δικαίου, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο του εσωτερικού δικαίου και εφαρμόζοντας τις ερμηνευτικές μεθόδους που αυτό αναγνωρίζει, προκειμένου να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα της επίμαχης διάταξης και να καταλήξει σε λύση σύμφωνη προς τον επιδιωκόμενο από αυτήν σκοπό.
- 27 Επομένως, εάν η επίμαχη ρύθμιση του νόμου MVR και των σχετικών κανονιστικών αποφάσεων δεν είναι εφαρμοστέα λόγω της ασυμβατότητάς της με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δικαστήριο θα μπορούσε να κρίνει ότι συντρέχει περίπτωση η οποία δεν ρυθμίζεται από τον ειδικό νόμο και να εφαρμόσει

επικουρικά την κανονιστική απόφαση SORZ, δεχόμενο το σχετικό αίτημα του ενάγοντος.

- 28 Το αιτούν δικαστήριο εκφράζει την ανησυχία ότι η εφαρμογή της –δεσμευτικής για το ίδιο και για όλα τα δικαστήρια– ερμηνευτικής απόφασης του VKS, κατά την οποία δεν είναι δυνατή η επικουρική εφαρμογή της κανονιστικής απόφασης SORZ, επειδή δεν υφίσταται ρυθμιστικό κενό στον νόμο MVR, θα συνεπαγόταν διαφορετική –δυσμενή– μεταχείριση των αστυνομικών και των πυροσβεστών που παρέχουν νυκτερινή εργασία σε σχέση με τους λοιπούς αστυνομικούς και πυροσβέστες που δεν παρέχουν νυκτερινή εργασία, καθώς και σε σχέση με τους εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα που παρέχουν νυκτερινή εργασία, χωρίς η διαφορετική αυτή μεταχείριση να βασιζείται σε εύλογο και αντικειμενικό κριτήριο, δηλαδή σε νομίμως επιδιωκόμενο σκοπό.
- 29 Τούτο δε διότι, στην ερμηνευτική απόφαση του VKS, η διαφορετική μεταχείριση δικαιολογείται με την επίκληση «λόγου νομικής φύσεως», κατά την έννοια της σκέψης 74 της απόφασης του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-262/20. Συγκεκριμένα, κατά την άποψη του VKS, «ο νομοθέτης έχει τη βούληση, ανεξάρτητα από την ώρα της ημέρας στην οποία παρέχεται η εργασία, να ισχύει μια ενιαία διάρκεια, δηλαδή “8 ώρες ημερησίως”, για τον χρόνο εργασίας, τόσο κατά την ημέρα όσο και κατά τη νύχτα», και ο νομοθέτης «έλαβε υπόψη, κατά την κατάρτιση και θέσπιση του [νόμου MVR] την ιδιαιτερότητα της υπηρεσιακής σχέσης και την ισότητα των πολιτών ενώπιον του νόμου, αντισταθμίζοντας τις δυσμενείς συνέπειες της νυκτερινής εργασίας του προσωπικού του Υπουργείου Εσωτερικών μέσω κατάλληλων μηχανισμών αντιστάθμισης».
- 30 Ωστόσο, στη σκέψη 76 της απόφασης του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-262/20, κρίθηκε, σχετικά με έναν τέτοιο λόγο νομικής φύσεως, ότι, υπό την επιφύλαξη των εξακριβώσεων στις οποίες θα πρέπει να προβεί το αιτούν δικαστήριο, «αυτή η επιχειρηματολογία δεν φαίνεται να ανταποκρίνεται σε νομίμως επιδιωκόμενο σκοπό ικανό να δικαιολογήσει την επίμαχη διαφορετική μεταχείριση».
- 31 Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, από τις εξακριβώσεις που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα δεν συνάγεται διαφορετικό συμπέρασμα. Η ιδιαιτερότητα ακριβώς της υπηρεσιακής σχέσης και η ισότητα των πολιτών ενώπιον του νόμου δεν έχουν ληφθεί επαρκώς υπόψη από τον νομοθέτη, δεδομένου ότι, όπως εκτέθηκε ανωτέρω, οι επίμαχοι μηχανισμοί αντιστάθμισης στην πραγματικότητα δεν συνδέονται άμεσα με τη νυκτερινή εργασία την οποία παρέχει το προσωπικό του Υπουργείου Εσωτερικών που εργάζεται σε βάρδιες.
- 32 Κατά συνέπεια, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να υποβάλει στο Δικαστήριο τα προεκτεθέντα προδικαστικά ερωτήματα.